

xen, de flors viventes toytes, / ahont vessaren tota sa flayra maig y abril, / y 'l fruyt ja vermelleja, fent goig entre les joyes / que s'enfila a penjar-hi d'un cep tòria gentil», *Atl.* (84); «la vegí en la finestra de sa casa --- lo finestral de la vellúria, la noya bonica y guaytant entremitg de dos testos de clavellets de sant Isidro, els asseguro que feya goig», Vidal i Val. (*Rosada d'estiu*, 136).

Especialment amb el matís de 'plaire molt a algú': «mira, àliga dels hèroes, les llàgrimes que plo-ro: / y ta darrera gesta serà matar-me a mi? / jo aronson espallra, atura-la, si't plau, la mà que' adoro: / si't fes goig ma corona de rey, ve-te-la aquí», *Atl.* (74). Frase ben antiga i idiomàtica, que ja trobem en forma a provençalada *faire gaug* 'agradar', amb subjecte perso-¹⁵nal, a princ. del S. XIII, en l'*Abrils issia* de Ramon Vidal de Besalú (v. 1127); no és gaire usual amb aquest valor en occità dels trobadors (no PSW ni Rayn.), però no degué ser-hi desconeguda, vist que modernament es troba en els poemes de Mistral: «davans l'acié²⁰ desverdegaire, / cabusso la panouio en marro que fan gau», *Mireia* (IX, 7.7) i l'equivalent *faire joie à aucun* es troba en francès antic (Tobler-Lommatzsch IV, 1719.24).

No és goig ben bé el mateix que alegria, ans inter-²⁵ressa de veure com els usen junts, amb alguna distinció: «lo pus sobiran ben mundanal és haver muller bona e benigna, car per tostemps dóna alegria a son marit e li fa goig», Genebreda (*Boeci*, 72), «ab alegria de goig inefable, senyor, me recort que és veritat tot lo que la senyoria vostra m'ha dit», JoMartorell (Ag. I, 54); «el goig és del cos, i l'alegria és de l'ànima, i el poble ja ho diu bé: que no hi ha goig sense alegria», Coromines (*La fortaleza Moral*, conferència, del 26-vii-1912, en *Diaris i Records*).

Goigs dels sants o de la Verge: ja apareix en el S. xv: «vengueren set donzelles vestides de blanc, significan los set goigs de la Verge Maria, e cenyiren-li la spas», JoMartorell (Ag. I, 152). D'ací, com a nom de llur representació gràfica o lírica: «lo cap del altar major, al entorn fou empalliat de draps de ras del senyor rey de Aragó, molt bells, en los quals eren los set goits de la Verge Maria», doc. del S. xv (en Comes, *Li. de coses asseny.*, 80); «ja ho veureu, jovent: primer és lo Rosari, després los goigs», EmVilanova (*Entre familia*, 31); «anàrem, doncs, a la capella; pu-jàrem al cor, y dit lo rosari, se cantaren los goigs, ab acompanyament d'armòni», Bosch de la Tr. (*Recorts d'un exc.*, 149). La forma vulgar *gotjos* no és recent, car ja passà com a *gōgēus* al sard, «heiligen-liedern» (MLWagner, VKR v, 38).

En forma manllevada. *Gauḡ* pres de l'oc. ant. *gaug* com a nom d'una planta florida «alfàbega, ruda, clave-lina, sajorida, gezmir, maravelles, pom d'amor, *gaug*, angentina, liti, roses ---», Eiximenis (*Regiment*, NCl., 26.28). *Joi* i el femení *joia* (< GAUDIA pl. llatí) són les formes que ha revestit el mot en la fonètica de França; però més que francesismes en la llengua dels trobadors, semblen resultar d'una generalització de la fonètica dialectal del Nord del Llemosí a tota la llengua⁶⁰

literària dels trobadors, deguda al fet que uns quants dels grans trobadors clàssics del període inicial, com G. de Bornelh, Jaufré Rudel, B. de Born, i sobretot Guilhem de Peitieu, eren de l'extrem NO. del domini lingüístic occità. En català antic es reberen *joy* i *joia* de la llengua dels trobadors; i serven a l'Edat Mitjana una forta aura poètica i lírica: *joy* apareix en versos de Turmeda i dels Masdovelles, i en Muntaner només apareix en el *Sermó* en vers a provençalat; és també en vers la novelleta *Frere de Joy*; *joia* en el sentit d'alegria, des de Muntaner, i en el de 'joie' ja apareix algun cop des de Llull.

En la llengua literària de la Renaix., s'ha eliminat l'antic *joi*, i en canvi *joia* 'gran alegria' ha esdevingut d'ús bastant general, si bé com a mot molt emfàtic: *Oda a la joia*, traducció de Maragall dels versos de Schiller, immortalitzats per Beethoven en la Novena Simfonia: «*Joia* que ets dels déus guspira / ---», «--- / Que cridarà la veu de —Foc! / —I en encetar-se'n la paraula, / amb dring de reneç foraster, / ell cridà: —Visca Catalunya! / Tot... gent i pati, es va desfer. / I a un batre d'ulls, abans de caure, / la Gran Invocada veié: / com una barca tota sola, / però menada pels Destins, / per uns destins d'ales nacrades, / i el guspireig de les onades, / i els salts de *joia* dels dofins!», vers final, de *La Mort de Companys*, per Josep Carner (1953).

Llatinisme pur: *gaudi*: no registrat pels diccs. del S. XIX (Lab., Vogel, DA., DBal.), fou ja usat per alguns escr. Renaix., des de NOLLER; «si fóssim immortals --- el dolor no ens vindria d'aquí, i sempre hi hauria temps per al *gaudi* de l'amor i de la riquesa», Coromines (*La Mort de Joan Apòstol* II, p. 49, comprovat ja en l'autògraf de la segona redacció de la novel·la, c. 1924).

DERIV.: *Gojós* [Llull]: «Nostra Dona fo *gojosa* e alegre ---» (*Doctrina Pu.*, Gili, p. 119); «e-t dóna vijares que tota te mudes e transformes en altre de tu matexa, e que sies feta pus alegra, pus *gojosa* e pus sàvia», Ant. Canals (*Arra de Anima*, NCl., p. 161). I l'adverbi: «havem oit ab gran alegria, com fort *gojosament* la ovella que era perduda --- és estada retornada al remat», BOliver (*Excitatori*, NCl., 21). Représ per Verdaguer: «una ciutat fundar-hi jura, *gojós*, un dia, / --- / per ella, no debades, al déu potent de l'ona / demana la fitora, y a Júpiter lo llamp: / pus si la mar lligares ab lleys, oh Barcelona, / llampecs un dia foren tes barres en lo camp» (*Atl.* I, 69a, vers de la versió de 1867, canviat en la de 1877); però és de la versió definitiva en el IX, 31d: «esferehitis reculan, mes ohint ja a llur sobre / desbotar de l'Arcàngel lo tormentós alè, / capitombant rebaten-s'hi, quan més ses barres obre, / *gojós* l'abisme al veure's, d'una fornada, ple».

Gaudir, pres del ll. GAUDĒRE 'gaudir, fruit', per via crudita [fi S. XIV, Eiximenis]: «la fembra mala vol tostamps *gaudir*, tirar, reganyar e mentir, per què tart és que mala fembra haja contricció», *Llibre de les Dones* (A, f° 219v2, amb variant *gualdir* en l'incunable); «los ffranceses, qui són maestres de la art de bé *gau-*